

นครวัด ที่ตะนัะเขมร

รวมบทความเกี่ยวกับปราสาทนครวัด
โดยกวีและนักปราชญ์เขมร

สมเด็จพระสุคนธาธิปัตติ (พระสังฆราช)
ปาง ขาต (พระสงฆ์) ○ ตรึง งา (อาจารย์)
นัก ปาง (กวี) ○ ออกญาสุตตันตปริชา (กวี)

ศานติ ภัคดีคำ แปล-ถอดความ ภาษาเขมรเป็นภาษาไทย
มีคำอธิบายของ จิตร ภูมิศักดิ์
สุจิตต์ วงษ์เทศ บรรณาธิการ

ตัวอย่าง

ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ
ART & CULTURE

อยุธยา

นครวัด

ทัศนะเขมร

รวบรวมบทความเกี่ยวกับปราสาทนครวัด
โดยกวีและนักปราชญ์เขมร

สมเด็จพระสุคนธาธิปที (พระสังฆราช)

ปาง ชาติ (พระสังฆ) • ตรึง งาม (อาจารย์)

นัก ปาง (กวี) • อภิญญาสุตตันปรีชา (กวี)

ศานติ ภัททีคำ

แปล-ถอดบทความภาษาเขมรเป็นภาษาไทย

มีคำอธิบายของ จิตร ภูมิศักดิ์

สุจิตต์ วงษ์เทศ : บรรณาธิการ

ราคา ๑๖๖ บาท

ISBN 974-322-736-9

ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ
ART & CULTURE

เรื่องสั้น

นครวัด
ทัศนะเขมร

พิมพ์ครั้งแรก : กันยายน ๒๕๔๕

สำนักพิมพ์ **มติชน**

บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน)

๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล

ประชาชนเวสต์ ๑ เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๐๐๒๑

FAX 0 2954 3162

จัดจำหน่ายโดย **บริษัทงานดี จำกัด**

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๐๕๕๙

FAX 0 2580 0558

พิมพ์ที่

บริษัทพิมพ์เอส พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด

๔๐/๑ ถนนเทศบาลนิตใต้

ประชาชนเวสต์ ๑ เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๔ ๓๙๗๑-๘

นายไพโรจน์ สายหุ้ม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

บรรณาธิการ : ประธานกรรมากร

พงษ์ศักดิ์ พงษ์มิตร : บรรณาธิการอำนวยการ

ไพโรจน์ สายหุ้ม : กรรมการผู้จัดการ

สุจิตต์ วงษ์เทศ : บรรณาธิการและผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นิวัต กองเพชร : บรรณาธิการบริหาร

คณะที่ปรึกษา :

ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์, ทวีป วรติลก,

พลตำรวจเอกวสิษฐ เดชกุญชร,

เรืองชัย ทวีปนิรันดร์, 'รงค์ วงษ์สวรรค์,

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, อารักษ์ คตะนาท,

ไพบุลย์ วงษ์เทศ, สมหมาย ปาวิจิณต์,

ชูชาติ หมั่นอินกุล, ไมเคิล ไรท์

คณะบรรณาธิการ :

เสถียร จันทิมาธร, ประพันธ์ ผลเสวก,

สรถ อุดยานนท์, สุภากร บุญปาน,

สุพจน์ แจ่มแจ้ง, วรศักดิ์ ประยูรสุข,

สุวพงศ์ จันฝังเพชร

หัวหน้ากองบรรณาธิการ :

พงษ์ศักดิ์ ไพโรจน์กูร

กองบรรณาธิการ :

อพิสิทธิ์ ชีระจาวุวรรณ, ขวัญฤทัย ชันมาลัย,

มิตร บุญธรรม, วิชรินทร์ ตันสกุล,

สุที หริเมทาธิป, สิริกาญจน์ รัตนเกตุ,

ดวงพร ประเสริฐภักดิ์

พิสูจน์อักษร :

วาสนา พุ่มพัตถุณ, อนุลักษณ์ ศักดิ์สิงห์,

นรากร สุ่มังคโล

บรรณาธิการศิลปกรรม :

สุลักษณ์ บุญปาน

ศิลปกรรม :

เอมอร เปรมใจ, เสถียรพงษ์ เขียวธิษฐานารณ์

ช่างภาพ : ชุมพล บัวแย้ม, วรวิทย์ บำรุงพงศ์

ควบคุมการผลิต : ฉันทนา เอี่ยมสอาด

สารบัญ

นครวัด **หจจรธลล** ทัศนะเขมร

คำนำเสนอ ลลลลลลลล วงษ์เทศ	(๗)
ตำนานแห่งนครวัด จิตร ภูมิศักดิ์	๓
นครวัด เลี่ยมเรียบ ลลลลลลลล ใครเรียก? ศานติ ภัคดีคำ	๑๑
ปราสาทนครวัด สมเด็จพระสุคนธาธิปดี (หวด ตาต)	๓๕
มัสคเทศก์พระนคร ปาง ขาด	๕๗
“นครวัด” และความล่มสลายของ “เมืองพระนคร” ตรึง งา	๗๓
ปราสาทนครวัดในสมัยกลาง	๘๗
ลเบิกอังกอรวัด นักปาง	๙๗
นิราศนครวัด ลลลลลลลล ของ ออกญาสุตตันตปรีชา (อินท์) ศานติ ภัคดีคำ	๑๕๗
รัชกาลที่ ๔ ถ่ายแบบ นครวัดจำลองไว้ที่วัดพระแก้ว ศานติ ภัคดีคำ	๑๘๓

ปราสาทนครวัด มีคูน้ำล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน

คำนำเสนอ

นครวัด **អង្គរវត្ត** ทัศนะเขมร

ปราสาทนครวัด สร้างเมื่อพุทธศตวรรษที่ ๑๓ (หรือหลัง พ.ศ. ๑๖๐๐) บรรดาผู้รู้ทั้งหลายในโลกอธิบายว่า พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ กษัตริย์ราชอาณาจักรกัมพูชา สร้างเมื่อราว พ.ศ. ๑๖๕๐

บรรพชนของพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ มีหลักแหล่งแห่งหน้อยู่ บริเวณลุ่มน้ำมูลหรืออีสานตอนใต้ในดินแดนประเทศไทย มี**ปราสาทหินพิมาย** (ที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา) เป็นศูนย์กลาง มีหลักฐานรองรับทั้งที่เป็นจารึก และโบราณวัตถุสถาน รวมทั้งตำนานและพงศาวดาร มีนักวิชาการค้นคว้าแล้วเรียบเรียงไว้หลายเล่ม

ช่วงเวลาที่สร้างปราสาทนครวัดไว้ในเมืองพระนคร ริมทะเลสาบเขมร ขณะนั้นในดินแดนประเทศไทยปัจจุบัน **ยังไม่มีกรุงสุโขทัย เพราะกรุงสุโขทัยจะมีขึ้นหลังการสร้างปราสาทนครวัดราว ๑๐๐ ปี** แต่ร่วมสมัยกับปราสาทนครวัดมี **เมืองพิมาย เมืองละโว้ (ลพบุรี) เมืองหริภุญชัย (ลำพูน)** แล้วยังมีคนกลุ่มหนึ่งที่จารึกบนระเบียงประวัติศาสตร์ของปราสาทนครวัดเรียก **“เสียมกุก”** มีหลักแหล่งอยู่บริเวณสองฝั่งโขงของไทย-ลาว ตั้งแต่เขตแคว้นศรีโคตรบูร (ขณะนั้นมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์) ขึ้นไปถึงลุ่มแม่น้ำกุก (ในจังหวัดเชียงราย) บ้านเมืองนอกเหนือจากนี้ยังมีอีก และน่าจะมีไม่น้อย เพราะพบหลักฐานทางโบราณวัตถุสถาน แต่ไม่รู้ชื่อ

ปราสาทนครวัด ไม่ใช่ **“วัง”** ที่ประทับของกษัตริย์ แต่เป็น **“วัด”** ในศาสนาฮินดู กับเป็น **“สุสาน”** ฝังศพกษัตริย์ นักปราชญ์ไทยท่านหนึ่งผูกคัมภีร์เรียกรวมรวมๆ ว่า **มฤตกเทวาลัย**

แต่คนเขมรทั่วไปสมัยหลังๆ คือหลังยุคปราสาทนครวัดแล้ว นานมาก เชื่อว่า**นาค** เป็นผู้สร้างปราสาทนครวัด ให้เป็น “วัง” ที่ประทับของกษัตริย์ บางทีก็เชื่อว่า**พระอินทร์**สั่งให้**พระวิษณุกรรม** เนมิตขึ้นให้เป็น “วัง” แม้จะไม่ใช่เรื่องจริงแต่ก็ควรรู้ไว้ แล้วทำความเข้าใจ ว่าสิ่งเหล่านี้คือ**ความคิด**และ**ความเชื่อ**ของคนเขมรยุคหนึ่ง แล้วบอกเล่าสืบทอดกันมาปากต่อปาก จนมีผู้จดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในสมัยต่อมา

เรื่องอย่างนี้ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ของนักปราชญ์หรือนักวิชาการ หากเป็น**ประวัติศาสตร์ของชาวบ้าน**

ใครไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่มีใครว่าอะไร ต่างคนต่างมองดาว คนละดวง แต่ผมชอบ สนใจ**ประวัติศาสตร์ของชาวบ้าน** แล้วเคยเขียนเรื่องนี้มาก่อนหลายครั้งหลายหน เอาพิมพ์รวมเล่มชื่อ **นาคในประวัติศาสตร์อุษาคเนย์** (พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน ๒๕๔๓) เหตุที่ชอบ เพราะเป็นวิหិតแล้วเล่าเรื่องประวัติศาสตร์อย่างชาวบ้านๆ ง่ายๆ แถมยังยกเอาเสน่ห์**ประเพณีแต่งงาน**ของชาวบ้านมาสอดแทรก แล้วอธิบายความเป็นมาของชื่อเพลงดนตรีว่า **นางนาคกับพระทอง** ที่ถือเป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์เอาไว้ด้วย ขอให้อ่านกันเพลินๆ อย่างนี้

นาคสร้างกรุงกัมพูชา

แรงเส่นหาของนางนาคกับพระทอง

ประวัติศาสตร์เขมรเกี่ยวข้องกับนาคอย่างแนบแน่น ทำให้เขมรมีนิทานปรัมปราเรื่องนาคมากมายหลายสำนวน แต่ละสำนวนล้วนน่าอ่านน่าคิด และน่าพิจารณาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เขมรมากน้อยขนาดไหน? และเกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง?

นางนาคกับพระทองเป็นนิทานปรัมปราของเขมรเรื่องหนึ่ง

ที่มีความสำคัญมาก ดูเหมือนจะไม่ใช่นิทานธรรมดาๆ ทั่วๆ ไป แต่
ถือเป็นนิทานบรรพบุรุษของเขมรทีเดียว

นางนาคกับพระทอง

นิทานกล่าวถึงพระทองที่เป็นโอรสกษัตริย์เมืองหนึ่ง ต่อมาคิด
ขบถจึงถูกลงโทษให้เนรเทศออกจากเมือง แล้วไปแย่งดินแดนจาม
จนได้พบนางนาค

เมื่อพระทองแต่งงานกับนางนาคแล้ว พญานาคก็ช่วยสร้างบ้าน
เมืองให้อยู่ชุกชุมพูนฟูชา พร้อมทั้งปกป้องคุ้มครองให้เกิดความมั่งคั่ง
และมั่นคง

นิทานเรื่องนางนาคกับพระทองมีอยู่ในหนังสือ**ราชพงษาวดาร
กรุงกัมพูชา** (ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงเทพฯ แปลจากภาษาเขมร
โดยนายพันตรีหลวงเรืองเดชอนันต์ (ทองดี ชนะรัชต์) พิมพ์ครั้งแรก
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ แต่ที่คัดมาคราวนี้เป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่สองโดย
สำนักพิมพ์แพรวพิทยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓)

ตอนต้นราชพงษาวดารฯ เป็นเรื่อง**พระพุทธรักษา**ตามชนบ
การเขียนตำนานพงษาวดารที่ได้แบบแผนมาจากลังกา กล่าวถึงพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาถึงเกาะใหญ่เกาะหนึ่งทางสุวรรณภูมิหรืออุษาค
ณเฑียรนี้พร้อมด้วยพระอานนทเถร

กลางเกาะมีต้นหมัน (ต้นทะเลหรือต้นชลอก) ขึ้นอยู่ต้นหนึ่ง
ต้นหมันนี้ใหญ่โต มีโพรงในลำต้นเป็นโพรงของพญานาคซึ่งนำบริวาร
มาเล่นบริเวณนี้เป็นปกติ

บนต้นหมันมี**ตะกวด**ตัวหนึ่งอาศัยอยู่

พระพุทธรูปองค์ประทับอยู่ที่ต้นหมันนั้น แล้วทรงเทศนาสั่งสอน
พวคนาคและเหล่าเทวดาที่มาเฝ้า ฝ่ายตะกวดที่อยู่บนต้นหมันก็พลอย
ได้ยินพระธรรมเทศนาไปด้วย

นาคเขมร อยู่ทุกหนทุกแห่งในราชอาณาจักร

วันหนึ่ง เมื่อพระพุทธองค์กำลังเสวยภัตตาหารอยู่นั้น ลัตว์
ตะกวดได้กลิ่นอาหารทิพย์ซึ่งมีรสโอชาก็มีความปรารถนาอยากจะได้ใคร่
บริโภคเหลือที่จะอดกลั้นอยู่ได้ จึงคลานไปสู่อำนาจแห่งพระผู้มีพระ
ภาคเจ้าโน้มเกล้าฯ กราบถวายบังคม

พระพุทธองค์ทรงพระกรุณาปั้นพระกระยาหาร แล้วโยนไปประ
ทานให้ตะกวดนั้น

ครั้นตะกวดได้บริโภคอาหารทิพย์เข้าไปแล้ว ก็รู้สึกมีรสโอชา
จึงได้แอบขีวหาเลียปากของตนเอง สมเด็จพระพุทธเจ้าทรงทศนา
การเห็นดินตะกวดที่แอบออกเลียปากนั้น แดกออกเป็น ๒๐ ซีก ก็
ทรงแยมพระโอษฐ์จะทรงตรัสพยากรณ์

พระอานนทเถระเมื่อได้เห็นดังนั้น ก็ทูลถามเรื่องราวจากพระ
พุทธองค์

พระพุทธองค์ทรงทำนายบอกแก่พระอานนทเถระว่า
คูกรอานนท์เอ๋ย จำเดิมตั้งแต่มีตอไปภายหน้า เกาะโคกหมัน
นี้ แผ่นดินจะงอกขึ้นอีกกว้างใหญ่ แล้วจะเกิดเป็นนครหนึ่ง ซึ่ง
สัตว์ตะกวดมีจิตระเดื่อมใสศรัทธามากกราบถวายบังคมต่อองค์พระตถา
คต โดยอำนาจกุศลโสศประสาธได้ยินศัพทดำเนินยงพระสัตถธรรม
เทศนาแห่งตถาคต ในเมื่อเวลาสำแดงให้พญานาคและฝูงเทวาได้
สดับตรับฟังนั้น เมื่อสัตว์ตะกวดนี้สิ้นชีพแล้วจะได้ไปบังเกิดบน
สวรรค์ แล้วจะได้จุติลงมาเป็นกษัตริย์องค์หนึ่งครองกรุงอินทปัตถ์
นคร แดพระราชบุตรของกษัตริย์องค์นั้นจะได้เสด็จมายังที่ตรงนี้ ซึ่ง
พญานาคที่ได้มาฟังพระธรรมเทศนานี้เองจะได้มาสร้างพระนครเป็น
ราชธานีใหญ่ให้แก่พระราชบุตรของกษัตริย์องค์นั้นประทับอยู่ แล้ว
ขนานนามพระนครเรียกว่า **กรุงกัมพูชาธิบดี** ส่วนนานาประเทศจะ
เรียกว่า **เขมรภาษา** ลูกกาลต่อไปภายหน้าพระอินทราชาธิราชจะได้มา
สร้างปราสาทถวาย แล้วเรียกนามเมืองว่า **อินทปัตถนคร** เป็น

๒๐ ชื่อ แดบรคามนุษยชาติในพระราชธานีนี้จะพุดจาสิ่งใดๆ ไม่ค่อย
ยังยืนอยู่ในสัตยานุสติย์ โดยบุรพกษัตริย์ผู้ตั้งคั้นแผ่นดินมีชาติ
กำเนิดจากสัตว์ตระกูลอื่น มีดินแดนแตกแยกออกเป็น ๒๐ ชีก

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จกลับกรุงกุสินาราแล้ว ก็เสด็จ
ดับขันธปรินิพพาน

ต่อจากนั้นก็เป็นที่นิทานเกี่ยวกับนางนาคกับพระทอง มีเนื้อความ
ต่อไปนี้ (จัดย่อหน้าใหม่เพื่อให้อ่านสะดวก)

“เมื่อพระพุทธศักราชได้เท่าใดไม่ปรากฏ ในกาลครั้งนั้นยังมี
กษัตริย์จามพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามอศไชยราช พร้อมด้วยเสนา
มตย์ราชบริพารประมาณ ๕๐๐ ได้เสด็จลงสู่ลำภาไชโยออกจาก
พระนครแห่งพระองค์ไป เพื่อเสด็จประพาสในท้องทะเลหลวง

ครั้นถึงกลางมหาสมุทร ลำภาไชโยก็ถูกลมพายุร้ายพัดควาจน
กระทั้งถึงเขาคงรัก ซึ่งเวลานั้นเป็นฝั่งแห่งมหาสมุทร ลำภาไชโยถูกลม
พายุจัดพัดมากกระทบกับเขานั้น ก็แตกทำลายเป็นอันครายวินาศ
จนสิ้น จะเสด็จกลับคืนพระนครก็หาได้ไม่ พระองค์จึงให้สร้างเมือง
ขึ้นที่ฝั่งทะเล เพื่อไพร่พลจะได้อาศัยอยู่ แด่นั้นอยู่ใกล้กับเกาะ
โคกหมัน

พระเจ้าอศไชยราชประทับอยู่ที่เมืองสร้างใหม่ ณ ฝั่งทะเลนั้น
ราว ๕๐ ปี จึงบังเกิดมีพระราชบุตรขึ้นพระองค์หนึ่ง ทรงพระนาม
กระวาฬราช ครั้นพระราชบุตรมีพระชนม์พรรษาได้ ๒๐ พรรษา
พระเจ้าอศไชยราชผู้เป็นพระราชบิดาก็เสด็จสู่สวรรคต พระชนมายุ
ได้ ๗๐ พรรษา พระเจ้ากระวาฬราชก็ขึ้นครองราชสมบัติแทนพระ
บิดา ครั้นอยู่ต่อมาก็มีพระราชบุตรา บุตรีสืบสติวงศ์ต่อเนื่องกัน
มาเป็นลำดับ

จนกาลช้านานประมาณหลายชั่วกษัตริย์ พระพุทธศักราช

เท่าใดก็หาปรากฏไม่ จึงถึงรัชกาลของกษัตริย์พระองค์หนึ่ง ทรงพระนามพระเจ้าอาทิตย์วงษ์ ครองกรุงอินทปัตฐบุรีศรีมหานคร อยู่อุดรทิศภาค พระองค์มีพระราชบุตร ๕ พระองค์ ทรงจัดให้พระราชบุตร ๔ พระองค์ไปครองจันตประเทศ ซึ่งตั้งอยู่รอบพระมหานครทั้ง ๔ ทิศ

ในพระราชบุตรทั้งสี่นี้ มีพระราชบุตรองค์กลางพระองค์หนึ่ง ทรงพระนาม**พระทอง** ผู้ครองประเทศจันตประเทศอยู่ข้างทิศทักษิณ ส่วนพระราชบุตรสุดท้องนั้นยังทรงพระเยาว์อยู่ พระราชบิดาจึงให้ประทับ ณ ที่แห่งหนึ่งในพระนครกับพระองค์

เมื่อเป็นเช่นนี้ พระราชบุตรทั้ง ๔ ก็เป็นดังเช่นสามนคราช ครั้นถึงฤดูกลางทศมาศก็เข้ามากราบถวายบังคมพระราชบิดามีได้ขาด

ครั้นกาลล่วงต่อมา ถึงเวลาที่จะเข้ามากราบถวายบังคมพระราชบิดาจึงเช่นเคยอีก พระราชบุตรทั้ง ๔ แดสามนคราชใหญ่ น้อยทั้งปวงก็พากันเข้ามาในพระมหานครพร้อมกัน

แต่ในขณะนั้นสมเด็จพระราชบิดาธิราชทรงพระประชวร มีพระอาการหนัก จะออกมายังท้องพระโรงให้พระราชบุตรและสามนคราชทั้งหลายเฝ้าถวายบังคมพระองค์ไม่ได้ จึงตรัสให้ราชบุตรสุดท้องออกมารับสามนคราชแทนพระองค์ ณ ท้องพระโรงในพระมหาปราสาท

พระราชบุตรซึ่งเป็นพระอนุชาองค์น้อยทรงพระคำริในพระทัยว่า ควรตัวข้าจำต้องนั่งภายใต้เศวตฉัตร จึงจะปรากฏว่าเป็นผู้แทนพระองค์พระราชมิดา เมื่อทรงคำริตกลงในพระทัยดังนั้นแล้ว ในเมื่อเวลาเสด็จออก พระราชบุตรองค์น้อยก็เสด็จขึ้นไปประทับบนบัลลังก์ซึ่งตั้งอยู่ภายใต้เศวตฉัตร ทรงรับสมเด็จพระเชษฐาและสามนคราชตามประเพณีแห่งกษัตริย์

ขณะนั้น บรรดาพระยาสามนคราชก็กราบถวายบังคม เมื่อ

เสร็จแล้วก็กลับคืนไปยังบ้านเมืองแห่งตน

แต่ส่วนพระทอง เมื่อเสด็จถึงพระนครของพระองค์แล้ว ทรงพระจินตนาการครีตปรึษากับมุขมนตรีทั้งปวงว่า บัดนี้สมเด็จพระบิดาทรงพระกรุณายกพระอนุชาธิราชให้ครองพระนครหลวง เป็นใหญ่กว่าเราทั้งหลาย ซึ่งถึงแม้แต่พระเชษฐาก็ต้องกราบถวายบังคมคังนี้ไม่ควรเลย

ในเมื่อกาลจะอาภุคตามบุรพเหตุที่จะให้มีเรื่องเกิดขึ้น จึงมุขมาตยาประชาชนในประจันตประเทศก็ลงเนื้อเห็นยินยอมพร้อมด้วยพระคำริแห่งพระทองๆ จึงยกทัพกลับมาล้อมพระราชธานีพระราชบิดา

พระเจ้าอาทิตย์วงศ์ทรงทราบก็ทรงพระพิโรธ

เวลานั้นพระราชบุตรองค์น้อยซึ่งกราบทูลขอรับอาสาพระราชบิดาออกไป ได้พบกับพระทองที่กองทัพ แล้วกราบทูลสมเด็จพระเชษฐาตามเรื่องที่สุดยว่า

“พระราชบิดาจะได้มอบราชสมบัติให้แก่หม่อมฉันนั้นหามิได้คือพระราชบิดาทรงพระประชวร จึงโปรดเกล้าฯ ให้กระหม่อมฉันออกมารับสมเด็จพระเชษฐาแลสามนตราชแทนพระองค์เท่านั้น”

เมื่อพระทองได้ทรงฟังข้อความทราบสิ้นแล้ว ความที่พิโรธโกรธเคืองมาแต่ก่อนนั้นก็ดับกลายเป็นศกพระทัย หวันไหวต่อพระราชอาญาแห่งพระราชบิดา จึงทรงอ้อนวอนพระอนุชา ขอให้เข้าไปกราบทูลอ้อนวอนพระบิดุราชขอรับสารภาพ อย่าให้ต้องรับพระราชอาญา

สมเด็จพระอนุชาก็กลับมาเฝ้าสมเด็จพระราชบิดา อ้อนวอนขอให้ทรงการลงพระราชอาญา แต่สมเด็จพระราชบิดาหายอมยกพระราชอาญาให้ไม ครีตสังบรรคาเสนามาคยให้ไปกุมพระทองนำไปสำเร็จโทษเสียตามกฎอัยการศึก

นครวัด ที่ชนะเขมร

รวมบทagnaเกี่ยวกับปราสาทนครวัด

โดยกวีและนักปราชญ์เขมร

สมเด็จพระสุคนธาธิปัตติ (พระสังฆราช)

ปาง ขาด (พระสงฆ์) ○ ตริ่ง งา (อาจารย์)

นัก ปาง (กวี) ○ ออกญาสุตตันตปริชา (กวี)

ศานติ ภัคดีคำ แปล-ถอดความ ภาษาเขมรเป็นภาษาไทย

มีคำอธิบายของ จิตร ภูมิศักดิ์

มีนักปราชญ์เขมร ทั้งที่เป็นพระสงฆ์, กวี, อาจารย์ หลายคน เขียนถึงปราสาทนครวัด
เอาไว้..... เราอ่านความคิดคนอื่นโดยเฉพาะฝรั่งเศสมาตลอด แต่ไม่เคยอ่านความคิด
ของคนเขมรจากภาษาเขมรเลย...

ผมจึงคัดข้อเขียนของ จิตร ภูมิศักดิ์ ที่อธิบายเรื่อง ปราสาทนครวัด กับชื่อ นครวัด
มาพิมพ์เป็นเรื่องต้นไว้ด้วย พร้อมทั้งทำตารางเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในกลุ่มเครือญาติ
เขมร, ลาว, ไทย มาเทียบให้เห็น จะรู้ชัดว่าตั้งแต่สร้างปราสาทนครวัดครั้งนั้นแล้ว
บ้านไหนเมืองไหนมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

สุจิตต์ วงษ์เทศ

บรรณาธิการ ศิลปวัฒนธรรม

ราคา ๑๖๖ บาท

2 0 0 1 2 8 6 8

ISBN 974-322-736-9

9 789743 227363

รัชดา เฉวีสุวรรณ...แบบปก

